

Lakivaliokunta

viite: HE 187/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle syyteneuvottelun käyttöalan laajentamista koskevaksi lainsäädännöksi

Poliisihallituksen lausunto

1 Pyyntö

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Poliisihallitukselta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle syyteneuvottelun käyttöalan laajentamista koskevaksi lainsäädännöksi.

2 Lausunto

Syyteneuvottelun käyttöalan laajentamista on pidettävä perusteltuna ja kannatettavana.

Ehdotettua syyteneuvotteluprosessin selkeyttämistä pidetään tärkeänä muutoksena, jotta asetettu tavoite, syyteneuvottelun käytön lisääminen, pääsee toteutumaan. Syyteneuvotteluprosessin tunnettavuuden lisääminen ja itse prosessin selkeyttäminen ovat keinoja tavoitteen saavuttamiseen. Käytön lisääminen vaatii kaikkien rikosprosessiin osaltuvien tahojen panosta.

Syyteneuvottelun käyttöalan laajentaminen voi tuoda merkittäviäkin säästöjä rikosprosessissa, myös jo esitutkintaan, mikäli syyteneuvotteluun sopiva asia tunnistetaan poliisissa varhain ja syyttäjäyhteistyön avulla päästään käynnistämään syyteneuvotteluprosessi, saadaan asiaosaisilta suostumukset sekä suostumuksia ei prosessin aikana peruta. Poliisi keskittää poliisin voimavaroja mieluusti vakavimpien ja yhteiskunnallisesti haitallisempien rikosten torjuntaan, jos rikosprosessin sujuvammasta läpiviennistä saadaan vapautettua tulevaisuudessa syyteneuvottelun avulla resursseja.

Poliisin näkökulmasta syyteneuvottelu mahdollistaa sen, että esitutkintaa voidaan rajata tarkoituksenmukaisesti silloin, kun epäilty tunnustaa teon ja asiassa saavutetaan neuvotteluratkaisu. On pidettävä tärkeänä, että syyteneuvottelujärjestelmä kannustaa epäiltyä varhaiseen ja aidosti oma-aloitteiseen tunnustamiseen eli teonkuvauksen kerrontaan, jonka poliisi voi saadun näytön avulla todeta. Esitutkintaviranomaisten on jatkossakin suoritettava esitutkinta siten, että rikosvastuun toteutuminen perustuu asianmukaisesti selvitettyihin tosiseikkoihin eikä yksinomaan neuvotteluhalukkuuteen. Tunnustaminen edistää rikosten nopeaa selvittämistä, vähentää prosessin kuormittavuutta kaikille osapuolille ja voi lieventää rikoksen uhrille aiheutuvaa henkistä rasitusta. Syyteneuvottelun kautta tekijä joutuu rikosoikeudellisen vastuun arviointiin ja saa mahdollisesti seurauksen, mikä on yleisesti hyväksyttävämpää kuin rikosasian rajoittaminen.

Tuomioistuimen harkitessa rangaistuksen lieventämistä, on perusteltua kiinnittää huomiota tunnustamisen ajankohtaan prosessissa. Varhaisessa esitutkintavaiheessa annettu tunnustus vähentää merkittävästi rikosprosessin kokonaiskuormitusta, minkä vuoksi siitä tulisi seurata ankaruudeltaan suurin mahdollinen lievennys. Tunnuksen merkityksen rangaistuksen mittaamisessa tulisi sitä vastoin vähentyä sitä mukaa, kun tunnustaminen tapahtuu myöhemmässä prosessivaiheessa.

Poliisihallitus on aiemmin asian valmistelussa esittänyt toiveen syyteneuvottelun käyttöalan laajentamisesta rikoslajineutraalimmaksi hallituksen esitykseen kirjatun rajatumman laajennuksen sijaan. Laajemman laajennuksen sujuvoittamishyödyt olisivat voineet olla korkeammat, mitä esitetyssä vaihtoehdossa, jossa käyttöalaan on valittu vain tietyt rikosnimikkeet.

Poliisia työllistää nykypäivänä myös rikoskokonaisuudet, joissa on merkittävä määrä asianomistajia. Poliisin toiveena oli, että syyteneuvottelua olisi voinut sujuvasti käyttää myös tällaisiin rikoksiin, mutta esitetyssä mallissa asianomistajien oikeus olla suostumatta neuvotteluun saattaa estää hyödyn syntymisen, koska yhdenkin asianomistajan vastustus estää syyteneuvottelun aloituksen. Suostumusten kysyminen on poliisille työlästä, joten kokonaistyömääräarvioinnin osalta syyteneuvottelun tarjoamisen hyöty ei näyttäydy poliisille kyseisen kaltaisissa rikoksissa.

On huolehdittava myös siitä, että syyteneuvottelun soveltaminen on valtakunnallisesti yhdenmukaista. Selkeät kriteerit ja ohjeistus ovat välttämättömiä, jotta epäillyt ovat yhdenvertaisessa asemassa riippumatta tutkivasta viranomaisesta tai alueesta. Tähän Poliisihallitus valmistautuu osaltaan Syyttäjälaitoksen kanssa.

Anna-Riina Korteniemi, poliisitarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 06.02.2026 klo 08:37. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Lakivaliokunta

Tiedoksi

Poliisihallituksen esikunta

Poliisihallitus

Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 Espoo

kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi

Puhelin +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780, poliisi.fi